

Veszélyhelyzet előtt, közben, után – Szóbeliség a fizetési meghagyásos eljárásban^[1]

I. BEVEZETŐ GONDOLATOK

A Magyar Közlöny 2020. március 31.-én megjelent 59. számában került kihirdetésre a Kormány 74/2020. (III. 31.) rendelete, amely a veszélyhelyzet^[2] ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedéseket szabályozta.

A Magyar Közlönyben 2020. június 17.-én jelent meg a veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló 2020. évi LVII. törvény,^[3] melynek nyomán a következő naptól (2020. június 18.) megszűnt a speciális eljárásjogi rendelkezések alkalmazásának kötelezettsége.^[4] Jelen tanulmány a közjegyzői fizetési meghagyásos eljárásban jelentkező, 2020. március 31. és június 18. között érvényesülő speciális szabályokat tekinti át, és kiemelten kíván foglalkozni a szóbeli kérelmezést érintő korlátozásokkal.

II. A FIZETÉSI MEGHAGYÁSOS ELJÁRÁSBAN MEGJELENŐ VESZÉLYHELYZETI SZABÁLYOK ÁTTEKINTÉSE

A 74/2020. (III. 31.) kormányrendelet 6. pontja a fizetési meghagyásos eljárások lefolytatása során alkalmazandó speciális szabályokat rögzítette (8., 9. §), valamint a 12. pontjában a közjegyzői nemperes eljárásokra vonatkozó sajátos rendelkezéseket foglalta össze (31. §).

[1] A tanulmány az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.

[2] 40/2020. (III. 11.) kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről.

[3] Magyar Közlöny 2020. június 17. 144. szám; Ezen törvényt megelőzően a jogalkotó 2020. június 1. napjától lépéseket tett a 74/2020. (III. 31.) rendelet egyes speciális szabályainak fokozatos kivezetésére. Lásd erről: 229/2020. (V. 25.) Korm. rendelet; a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet, valamint a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet módosításáról. A módosító rendelet a tanulmány által vizsgált eljárást, az arra vonatkozó rendelkezéseket nem érintette.

[4] A jogalkotó azonban nem szüntette meg valamennyi rendelkezés alkalmazhatóságát. Lásd erről: 2020. évi LVIII. törvény 2. §. A törvény célja a veszélyhelyzet megszüntését követően alkalmazandó – így különösen egyes, veszélyhelyzet idején hozott rendkívüli intézkedésekkel összefüggő átmeneti – szabályok megállapítása.

A közjegyzői nemperes eljárások tekintetében a rendelet legfontosabb megállapításai, hogy eltérő rendelkezés hiányában a veszélyhelyzet a határidők folyását nem érinti, és a veszélyhelyzet ideje alatt – a Kjt.-ben szabályozott eljárások (így az okiratszerkesztés és az okiratok, pénz- és értékmegőrzés) kivételével – a kérelem szóban nem terjeszthető elő, az iratbetekintési jog személyes megjelenés útján nem gyakorolható, személyes meghallgatás szükségessége esetén a nyilatkozatokat írásban kell beszerezni.^[5]

A fizetési meghagyásos eljárás tekintetében megjelenik a szóbeli beadványok tilalma, valamint a végrehajtói kézbesítés szüneteléséről szól a rendelet 9. §-a.

A fentieket áttekintve megállapítható a fizetési meghagyásos eljárást érintő legfőbb változások köre: (1). az eljárásban megjelennek a személyes megjelenést korlátozó rendelkezések; (2). kizárttá válik a végrehajtói kézbesítés; (3). az eljárási határidők – eltérő rendelkezés hiányában – változatlanul folynak.

A 3. pont esetén azonban azonnal kimutathatóak eltérő rendelkezések. Már a rendelet 1. pont 1. §-a arról rendelkezik, hogy veszélyhelyzet ideje alatti kézbesítés tekintetében a kézbesítési kifogás, valamint a veszélyhelyzet ideje alatti mulasztás igazolása iránti kérelem előterjesztésének törvényben meghatározott határideje a veszélyhelyzet időtartama nem számít bele.^[6]

A végrehajtói kézbesítés kizártsága kapcsán megállapítható, hogy a veszélyhelyzet előtt vagy annak időtartama alatt előterjesztett végrehajtói kézbesítésre irányuló kérelmek nem teljesíthetők a veszélyhelyzet tartama alatt. Mindez összhangban van az 57/2020. (III. 23.) Kormányrendelettel, amely a bírósági végrehajtásról szóló törvény veszélyhelyzet esetén alkalmazandó eltérő szabályait rögzíti.^[7] Ezen rendelet 2. § (1) bekezdése rendelkezik úgy, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt végrehajtói kézbesítésre nem kerülhet sor azzal, hogy a kézbesítésre vonatkozó határidő a veszélyhelyzet megszűnését követő 15. napon újrakezdődik. Erre tekintettel került be a fizetési meghagyásos eljárást érintő változások szabályai körébe azon rendelkezés, hogy végrehajtói kézbesítési kérelmek esetében a kézbesítési határidő a veszélyhelyzet megszűnését követő napon újrakezdődik.^[8]

A személyes megjelenés korlátozása, azaz a fizetési meghagyásos eljárásban a szóbeli kérelem-előterjesztés kizárása összhangban van a jogalkotói célokkal, melyek a veszélyhelyzet mielőbbi elhárítását célozzák.^[9] Mivel azonban a fizetési meghagyásos eljárásban mind a kérelmezői, mind a kötelezetti oldalon jelen volt a lehetőség arra, hogy szóban adják elő a felek a kérelmeiket, a kérelmezés egyik módját szünteti meg a szabályozás a veszélyhelyzet idejére.

[5] 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 31. § (2)-(3) bek.

[6] Lásd a szabályozásról és értelmezéséről: Horváth, 2020.

[7] 57/2020. (III. 23.) Korm. rendelet.

[8] 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 9. § (2) bek.; Lásd ehhez: Horváth, 2020; A veszélyhelyzet megszűnését követő átmeneti szabályok körében megerősítésre kerül a végrehajtói kézbesítéssel kapcsolatos határidő számítás szabálya. Lásd ehhez: 2020. évi LVIII. törvény 98. §.

[9] Mátyás, 2020.

Mindez a fizetési meghagyásos eljáráshoz, valamint a jogorvoslathoz (ellentmondáshoz) való hozzáférés korlátozásához vezet.

Jelen tanulmányban arra vállalkozunk, hogy áttekintsük a szóbeli kérelmezés (ellentmondás-előterjesztés) lehetőségére vonatkozó szabályokat, és megvizsgáljuk, hogy a gyakorlatban hogyan érvényesül ez a kérelmezési mód. Mindez annak megállapítást szolgálja, hogy a veszélyhelyzet idején érvényesülő szóbeli út kizárás okozhatott-e jogsérelmet a kérelmezői és kötelezetti oldalon.

III. SZÓBELISÉG A FIZETÉSI MEGHAGYÁSOS ELJÁRÁS SZABÁLYAIBAN

A fizetési meghagyásos eljárás egy nemperes eljárás, amelyben a közjegyző (korábban a bíróság) a jogosult egyoldalú kérelmére a kötelezettet – meghallgatás nélkül és bizonyítási eljárás mellőzésével – a kérelemben foglalt követelés teljesítésére vagy azzal szembeni ellentmondásra hívja fel.^[10] Az eljárás célját a következőképpen határozta meg az eljárást hazánkban elsőként szabályozó 1893. évi XIX. törvénycikk: „A jogkereső közönség érdeke s a birói teendők lehető kevesbítésének igazságügy-politikai szempontja egyaránt javasolják, hogy az egyszerű ügyekben lehetőleg egyszerű legyen a jogérvényesítés alakja.”^[11]

Az eljárás nemperes jellegét igazolja a polgári peres eljárás egyes garanciális jellegű alapelveinek a hiánya. Így nem érvényesül a szóbeliség, a közvetlenség, a nyilvánosság, valamint a kétoldalú meghallgatás elve, hiányzik az eljárásból a bizonyítási eljárás lefolytatása.^[12] A kommentárirodalom – az eljárás lefolytatásának sajátosságaira koncentrálna – elsőként említi a szóbeliség hiányát. A szóbeliség azonban az eljárás kérelmezése körében a jogosulti oldalon, valamint a jogorvoslat igénybevétele során a kötelezetti oldalon mindvégig jelen volt.

A következőkben áttekintjük, mely szabályozási időszakokban, hogyan jelent meg a szóbeli kérelem lehetősége.

1) A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem szóbeli előterjesztése

Az 1893. évi XIX. törvénycikk, mint az eljárás első átfogó szabályozását adó norma a kérelmezés módját alternatív módon határozta meg: „Fizetési meghagyás kibocsátása az illetékes kir. járásbíróságnál szóval vagy írásban kérhető”.^[13]

[10] Németh, 2007, 1847.

[11] 1893. évi XIX. tc. indokolása a fizetési meghagyásról A) Általános indokolás; Lásd ehhez: Udvary, 2010, 97.

[12] Németh, 2007, 1848.; Molnár, 2019, 112.

[13] 1893. évi XIX. tc. a fizetési meghagyásról 3. § első mondata.

A polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvénycikk – Nyolczadik Czi-mében szabályozva az eljárást – fenntartotta ezt az alternatívítást, és a fizetési meghagyás kibocsátását szóval vagy írásban tette kérelmezhetővé.^[14]

A törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930. évi XXXIV. törvénycikk a kérelmezés módján nem kívánt változtatni. A szóbeli kérelmekről nem is rendelkezik, az írásban előterjesztett kérelmek számára vonatkozó szabályozást újítja meg.^[15]

Az 1952. évi III. évi polgári perrendtartás hatálybalépéstől (1953. január 1.) 1992. december 31. napjáig változatlanul fenntartotta a kérelmezés szóbeli és írásbeli módját. Változásként észlelhető, hogy a kérelmezési módok sorrendje megváltozik, már az 1952. évi Pp. közlönyállapotát nézve látható, hogy első helyre az írásbeli kérelem kerül, második helyen található a szóbeliség.^[16]

Az 1992. évi LXVIII. törvény^[17] nyomán jelentős változás következett be a vizsgált 1952. évi Pp. 315. § (1) bekezdésében: „A kérelmet erre rendszeresített úrlapon kell előterjeszteni.”^[18] A szóbeli kérelem kifejezett lehetőségét 1993. január 1-től nem tartalmazta a 315. § (1) bekezdése. Már-már arra juthatnánk, hogy a jogalkotó így ki is zárta a kérelmezés szóbeli módját. A vizsgált bekezdés utaló szabályozással azonban feloldja a hiányt, és felhívja a kérelemre vonatkozó szabályok körében a Pp. 93., 94., és 121. §-ának alkalmazását. A 94. § szerint a keresetet és a per megindítását megelőző kérelmet az ügyvéd által nem képviselt fél jegyzőkönyvbe mondhatja. Ekként továbbra is fennáll a lehetőség arra, hogy a jogosult kérelmét szóban adja elő az eljáró hatóság előtt. Tehát a szabályozási technika változik meg, a fizetési meghagyásos eljárásra vonatkozó speciális szabályok körében csak utalás történik a polgári perrendtartás általános részében szabályozott szóbeli kérelmezés alkalmazhatóságára.

2010. június 1-jével a fizetési meghagyásos nemperes eljárás visszanyeri önálló törvényi szabályozását, így a kérelmezés szabályai is a 2009. évi L. törvényben^[19] keresendők. A külön törvény 2009. június 26-i közlönyállapotát vizsgálva látható, hogy a jogalkotó visszatért a kérelmezési módok kifejezett

[14] 1911. évi I. tc. a polgári perrendtartásról 590. § első mondata.

[15] 1930. évi XXXIV. tc. a törvénykezés egyszerűsítéséről 50. §: A Pp. 590. §-át a következő rendelkezés egészíti ki: A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet három példányban, és ha több adós van, annyi további példányban kell beadni, hogy mindegyik adósnak és a hitelezőnek egy-egy példány jusson. A kérvény minden egyes példányához mellékelni kell a fizetési meghagyás kiadmánytervezetének egy-egy példányát; a kiadmány tervezetét erre a célra szolgáló hivatalos úrlapon kell kiállítani.

[16] 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról 315. § (1) bek.: A fizetési meghagyás kibocsátása írásban vagy szóval kérhető.

[17] 1992. évi LXVIII. törvény a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényben és az ehhez kapcsolódó jogszabályokban a felülvizsgálati eljárás megteremtéséről 16. § (2) bek.

[18] Szécsényi-Nagy Kristóf megállapítja, hogy a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem úrlapon történő előterjesztése a II. Ppn. hatályba lépése óta (1958. március 1.) törvényi kötelezettsége a jogosultnak. Lásd erről: Szécsényi-Nagy, 2012, 219.; Az 1952. évi Pp. 1958. március 1-től ennek megfelelően meg is jeleníti az írásbeli kérelmek tekintetében az „erre rendszeresített úrlap” használatát. Lásd erről: 1957. évi VIII. törvény (II. Ppn.) 108. § (1) bek.

[19] 2009. évi L. törvény a fizetési meghagyásos eljárásról (továbbiakban: Fmhtv.).

alternativitásához, azaz a kérelmezés módjaként mind az írásbeli, mind a szóbeli előterjesztést szabályozza. A szabályozás 2010 óta semmit sem változott e tekintetben, és a hatályos Fmhtv.-ünk változatlanul tartalmazza a két kérelmezési módot.

2) A kötelezetti ellentmondás szóbeli előterjesztése

A kötelezett részéről a kibocsátott fizetési meghagyással szemben érvényesíthető jogorvoslat az ellentmondás. Tekintettel arra, hogy a kötelezett meghallgatása nélkül, bizonyítási eljárást mellőzve, kizárólag a jogosult egyoldalú kérelmére került kibocsátásra a fizetési meghagyás, a kötelezett jogorvoslati jogát (tartalmilag és formailag is) a lehető legegyszerűbben gyakorolhatóvá kívánta tenni a jogalkotó.^[20]

Az 1893. évi XIX. törvénycikk 8. §-a akként rendelkezik, hogy az ellentmondást indokolni nem szükséges, élszóval vagy írásban kell előterjeszteni.^[21]

Az 1911. évi I. törvénycikk változatlanul szabályozza az ellentmondás előterjesztésének módjait, megtartva a két módozat közötti sorrendet is, elsőként rendelkezik a szóbeli ellentmondásról.^[22]

Az 1930. évi XXXIV. törvénycikk sem kíván változtatni az ellentmondás előterjesztésnek szabályain.^[23]

Az 1952. évi Pp. 319. §-a rendelkezett az ellentmondásról. Előterjesztésének módjaként az írásbeli és a szóbeli formát szabályozta. Látható, hogy 1953. január 1-től – hasonlóan a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek esetében – megfordul a két mód sorrendje és első helyre kerül az írásbeli kérelmezés.^[24] Mindez azonban az ellentmondás szóbeli előadásának lehetőségét nem korlátozza.

1993. január 1-jétől az ellentmondás előterjesztésének szabályozása is változik. Mint láthattuk a kérelmezés módjainál, az 1992. évi LXVIII. törvény nyomán módosult az 1952. évi Pp. 319. §-a is. Az 1992 év végéig érvényesülő, teljes szabadságot biztosító rendelkezés (akár írásban. akár szóval előterjeszthető az ellentmondás) eltűnik, és helyébe egy kategorikus szabályozás kerül: a kötelezett írásban ellentmondással élhet.^[25] Megvizsgálva a 319. § további szabályait,

[20] Lásd ehhez: 1893. évi XIX. tc. indokolása B) Részletes indokolás a 8. és 9. §-hoz.

[21] Harsági Viktória kiemeli, hogy az ellentmondásra már a fizetési meghagyás kézbesítésekor is lehetőséget biztosított a szabályozás. Az adós a kézbesítési ívre ráírhatta és aláírta, vagy ha írni nem tudott, felhívására az ellentmondást a kézbesítő vezette a kézbesítési ívre s az ellentmondó nevét azon megjegyzéssel írta alá, hogy az ellentmondó írni nem tud. A rendelkezést az 1911. évi Pp. azonban nem vette át, azt az 1893. évi törvénycikk ellentmondást és kötelezettet aránytalanul segítő szabályai körébe sorolták (1893. évi XIX. tc. 8. §.; Harsági, 2012, 227., 230.).

[22] 1911. évi I. tc. 595. §.

[23] 1930. évi XXXIV. tc. 52. §: Az ellentmondást a fizetési meghagyásnak kézbesítésétől számított tizenöt nap alatt a fizetési meghagyást kibocsátó járásbírósnál szóval vagy írásban kell előterjeszteni.

[24] 1952. évi III. törvény 319. § (1) bek.

[25] 1992. évi LXVIII. törvény 17. § (3) bek.

hiányérzetünk marad, mert egyetlen bekezdésben sem történik utalás a Pp. általános részében szabályozott szóbeli előterjesztés lehetőségére (94. §). Ennek ellenére a kötelezettek továbbra is előadhatták szóban az ellentmondásukat. A kifejezett engedély, amelyet a jogalkotó a kérelem előterjesztése körében biztosít, hiányzik, azonban a polgári perrendtartás rendszere (az általános részi szabályok háttérszabályozó jellege) mégis biztosítja a kötelezett oldalán a szóbeli előadást.^[26]

2010. június 1-től az Fmhtv. rendelkezik a fizetési meghagyással szembeni ellentmondás szabályairól is. A 28. § azonban csak az ellentmondás, mint jogorvoslat létét rögzíti, előterjesztésének módjait nem szabályozza.^[27] A törvény azonban tartalmaz általában, az eljárás során alkalmazható beadványok tekintetében érvényesülő szabályozást is,^[28] melynek keretében megtaláljuk a kérelmezési módokat: „A beadványokat – ha e törvény vagy az igazságügyért felelős miniszter rendelete másként nem rendelkezik – egy példányban kell benyújtani. A beadványokat – a beadvány szóban történő előterjesztését kivéve – úrlapon kell benyújtani, ha az igazságügyért felelős miniszter rendelete az adott beadványra úrlapot rendszeresít.”^[29] Már ez első rendelkezés nyomán látható, hogy a közjegyzői fizetési meghagyásos eljárásban tovább él az ellentmondások írásbeli és szóbeli előterjeszthetőségének szabálya. Elsődlegesen szabályozza ugyan a jogalkotó az írásbeliséget, de rögzíti a szóbeli ellentmondás lehetőségét is. Ezt erősíti tovább a 14. § szabálya, mely a jogi képviselő által nem képviselt fél számára jogosítványként rögzíti, hogy a beadványát bármelyik közjegyzőnél szóban is előterjesztheti. Ezen beadvány lehet például az általunk vizsgált ellentmondás is.^[30]

A jelenleg hatályos Fmhtv.-ig áttekintve az ellentmondásra vonatkozó szabályozást, így a 28. §-t, valamint a beadványok szabályait tartalmazó 10-14. §-okat, kimutatható, hogy a fentiekben bemutatott szabályozás változatlanul érvényesül, az ellentmondást a kötelezett szóval is előadhatja. Természetesen az írásbeli előterjesztés, azon belül is az elektronikus előterjesztés köre kifejezett bővülést mutat. A folyamat 2010. június 1-től indult el, és mára az ellentmondás előterjesztésére is vonatkozik: „A jogi személy és az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési törvény) alapján elektronikus ügyintézésre kötelezett egyéb személy beadványát kizárólag elektronikus úton terjesztheti elő.”^[31]

[26] Lásd ehhez: Németh, 2007, 1861.

[27] A fizetési meghagyás ellen a kötelezett annak kézbesítésétől számított tizenöt napon belül a közjegyzőnél ellentmondással élhet (Fmhtv. 28. § (1). bek.).

[28] Fmhtv. 10-14. §.

[29] Fmhtv. 10. (1) bek.

[30] Fmhtv. 14. § (1) bek.; A 10. § (4) bek. is említést érdemel, mint a szóbeliség bizonyítéka: A fél a nem jogi képviselőnek adott meghatalmazást a közjegyzőnél szóban is előterjesztheti.

[31] Fmhtv. 11. § (3) bek.

IV. A SZÓBELI ELŐADÁS TARTALMA A KÖZJEGYZŐI TEVÉKENYSÉG RÉSZÉ- KÉNT, ÉS VÁLTOZÁSOK A VESZÉLYHELYZET NYOMÁN

A szóbeli beadványt, így a kérelmet és az ellentmondást is, a fél bármelyik közjegyzőnél előterjesztheti.^[32] A rendelkezés indoka kifejezetten a kötelezetti oldal védelme, mivel az eljáró közjegyző (írásbeli kérelem esetén a kérelmező választása miatt, elektronikus kérelemnél az automatikus ügyelosztásra tekintettel) akár több száz kilométerre is lehet a kötelezett lakóhelyétől. A jogban járatlan kötelezettnek így biztosítani kell, hogy ellentmondását szóban, lakóhelyéhez közel előterjeszthesse.^[33] A nem eljáró közjegyzőnél előterjesztett szóbeli beadványokat rögzíteni kell a MOKK rendszerében. Az eljáró közjegyzőre vonatkozó ügyintézési határidő a beadvány adatainak rögzítésével, azaz a részére való „megküldéssel” kezdődik meg.^[34]

Szécsényi-Nagy Kristóf kiemeli, hogy amennyiben a kérelmező szóbeli kérelem-előterjesztés lehetőségével kíván élni, és személyesen megjelenik a közjegyzői irodában, elsőként célszerű felajánlani neki a papíralapú űrlap kitöltését a szükséges segítséggel. Amennyiben erre nem hajlandó, alapvető kioktatás után ki kell kérdezni tőle vázlatosan az ügy alapjául szolgáló tényállást, koncentrálni a főkövetelés összegére és a járulékokra, valamint arra, hogy igényel-e végrehajtói kézbesítést. A felvett adatok tükrében a közjegyző megállapítja az eljárás díját, amelyet a kérelmezőnek postai úton történő befizetéssel kell teljesítenie. Amennyiben a befizetést igazoló szelvényt a kérelmező visszahozza az irodába, indulhat el a kérelem rögzítése. Ekkor a közjegyző részletes tényállás előadásra hívja fel a kérelmezőt, és a kérelmet a MOKK rendszerében elektronikus kérelem űrlap kitöltésével rögzíti.^[35] Az eljárási cselekmény lezárásaképpen a szóbeli kérelem előterjesztéséről szóló igazolást kell kiállítani, melyet a kérelemmel együtt nyomtatott formában, kiadmányként kell átadni a kérelmező számára.^[36]

A szóbeliség azonban nem értelmezhető korlátlanul a közjegyzői eljárásban – hasonlóan a peres eljáráshoz –, telefonon vagy más távbeszélőn (interneten) keresztül nem lehet a kérelmet szóban előadni.^[37]

A 2020. március 31.-én kihirdetett 74/2020. (III.31.) Kormányrendelet nyomán megszűnt a beadványok szóbeli előterjesztésének lehetősége a fizetési meghagyásos eljárások tekintetében is. Így mind a meghagyás kibocsátása iránti kérelmek, mind az ellentmondások szóbeli előadása kizárttá vált ezen időpont-

[32] Fmhtv. 14. § (1) bek.

[33] Szécsényi-Nagy, 2012, 144.

[34] Szécsényi-Nagy, 2012, 145.

[35] Németh János is ekként nyilatkozik a bíróság tevékenységét illetően: „a bíróság azonban ilyen esetben nem jegyzőkönyvet készít, hanem az űrlapot tölti ki a kérelemnek megfelelően” (Németh, 2007, 1861.).

[36] Szécsényi-Nagy, 2012, 220.

[37] Lásd ehhez a polgári peres eljárás kapcsán tett Legfelsőbb Bírósági álláspontot, mely a távbeszélőn bejelentett elállás következményeit értelmezi: BH1995.119.

tól.^[38] Az Fmhtv. által szabályozott három beadvány előterjesztési módból kettő élt tehát tovább: a papíralapú^[39] és az elektronikus beadványok.^[40] A következőkben megvizsgáljuk, hogy ezek a módok alkalmasak voltak-e a potenciális szóbeli kérelmezők, ellenmondást előterjesztők számára a szóbeli út kiesésének pótlására.

1) Papíralapú beadványok

A papíralapú, ún. hagyományos írásbeli kérelem előterjesztés a MOKK honlapján elérhető formanyomtatvány kitöltésével és a választott közjegyzőhöz postai úton történő megküldéssel történik.^[41] A jogban járatlan, jogi képviselőt igénybe nem vevő kérelmező így fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét különösebb költségnövekedés nélkül elő tudja terjeszteni. A nyomtatvány várható hiányos kitöltése azonban többletfeladatot eredményez a közjegyzőnek, mivel írásban hiánypótlásra kell felhívnia a kérelmezőt.^[42] A kérelmező – járatlansága miatt hiányosan kitöltött kérelme miatt – hiánypótlást kap elsőként a közjegyzőtől, nem pedig amit várna, a fizetési meghagyás kötelezettel szembeni mielőbbi kibocsátását. Ezáltal hiába áll fenn a papíralapú kérelmezés általános lehetősége, a kérelmező számára – a közvetlen jogi segítség és azonnali hiánypótlásra felhívás hiányában^[43] – idővesztéssel fog járni az eljárás, a hiánypótlások elkerülhetetlenné válnak.^[44]

A kötelezett általi ellentmondás körében enyhébbek lehetnek a szóbeliség hiányában rendelkezésre álló, papíralapon előterjesztett ellentmondások eljárási következményei, mivel a kötelezett minden olyan nyilatkozata, amelyben vitatja a meghagyásban foglalt követelést, ellentmondásnak minősül.^[45] Az ellentmondás természetesen tartalmazhat érdemi és alaki kifogást, önmagában azonban az, hogy a meghagyást tartalmi vagy formai szempontból támadja a kötelezett, a joghatások szempontjából irreleváns.^[46] Egy pusztá vitató nyilatkozat elégsége a kötelezett részéről a veszélyhelyzet ideje alatt is.

[38] Horváth, 2020.

[39] Fmhtv. 13. §.

[40] Fmhtv. 11-12. §.

[41] Fmhtv. 20. §; Mokka.hu: Fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek.

[42] Fmhtv. 21. § (2) bek.

[43] Fmhtv. 14. § (2) bek.

[44] Meg kell jegyeznünk azonban, hogy szóbeli kérelmezés és az azonnali hiányosságokra felhívás mellett is szükségessé válhat az írásbeli hiánypótlás: ha a fél a hiányok pótlását a figyelmeztetés ellenére is elmulasztja, a beadványt a MOKK rendszerében hiányosan is rögzíteni kell, a közjegyző pedig a MOKK rendszerén keresztül írásban hiánypótlási felhívást intéz a félhez (Fmhtv. 14. § (3) bek.).

[45] Molnár-Nyilas, 2015, 95-96.; Németh, 2007, 1183.

[46] Szécsényi-Nagy, 2012, 289-290.

2) Elektronikus beadványok

A beadványok előterjesztésének veszélyhelyzet időtartama alatt is fennmaradó másik útja az elektronikus forma. A fizetési meghagyásos eljárásban elektronikus úton beadványt úgy lehet benyújtani, hogy a beadvány adatait annak benyújtója a MOKK rendszerébe beviszi, és minősített elektronikus aláírással, valamint minősített időbélyegzővel látja el.^[47]

Az elektronikus kommunikáció szempontjából különbséget kell tenni az arra köteles személyek és az ezen utat szabadon választók között. Főszabály szerint elektronikus iratbeadásra köteles minden olyan személy, akit az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló törvény (E-ügyintézési törvény) erre kötelez.^[48] Az Fmhtv. akként rendelkezik, hogy a jogi személy és az E-ügyintézési törvény alapján elektronikus ügyintézésre kötelezett egyéb személy beadványát kizárólag elektronikus úton terjesztheti elő.^[49] Az Fmhtv.-i rendelkezés eredménye, hogy az E-ügyintézési törvény által kötelezett személyi kör (az ügyfélként eljáró gazdálkodó szervezet, állam, önkormányzat, költségvetési szerv, ügyész, jegyző, köztestület, egyéb közigazgatási hatóság, valamint az ügyfél jogi képviselője)^[50] mellett általában minden jogi személy (pl. minden alapítvány, egyesület, egyház) számára kötelezővé válik az elektronikus út a fizetési meghagyásos eljárásban.^[51]

A fenti körbe nem tartozó személyek tekintetében az E-ügyintézési törvény választhatóvá teszi az elektronikus ügyintézési utat, választás esetén azonban az elektronikus kommunikációt önkéntesen vállaló ügyfélre is kiterjed a kötelezettség. A fizetési meghagyásos eljárás tekintetében a magánszemélyek nem szerepelnek külön a törvényi felsorolásokban, számukra az E-ügyintézési törvény általános felhatalmazása biztosítja az elektronikus kommunikációt.

Az elektronikus kérelmezés, beadvány-előterjesztés technikai megoldása tekintetében a fizetési meghagyásos eljárás minősített aláírást és időbélyegzőt, vagy elektronikus aláírásra alkalmas személyi igazolványt kíván meg.^[52] A magánszemély beadvány-előterjesztő számára a szóbeli kérelem-előterjesztés lehetőségének kiesése miatt felértékelődhet az „önként vállalt” elektronikus kommunikáció. A következőkben megvizsgáljuk, hogy milyen technikai feltételekkel tudja a magánszemély (nem professzionális felhasználó) az elektronikus beadvány-előterjesztési utat igénybe venni.

[47] Fmhtv. 11. § (2) bek.; Más közjegyzői hatáskörbe tartozó eljárásban sem ismeretlen az elektronikus ügyintézési forma. A hagyatéki eljárásokban és a hitelbiztosítéki nyilatkozatok esetén is jelen van. A veszélyhelyzet alatt ezen eljárásokat is érintette a korlátozás, hogy írásban, postai vagy elektronikus úton lehetett ügyet intézni. Lásd ehhez: Mokka.hu: Az elektronikus ügyintézendő ügyek listája; Kozjegyzotkeresek.hu: Itt tudja megnézni, mit hogyan intézhet veszélyhelyzetben.

[48] 2015. évi CCXXII. törvény (Eüitv.) 9. § (1) bek.

[49] Fmhtv. 11. § (3) bek.

[50] Eüitv. 9. § (1) bek.

[51] Pulinka, 2020.

[52] Kozjegyzotkeresek.hu: Itt tudja megnézni, mit hogyan intézhet veszélyhelyzetben.

A minősített aláírás és időbélyegző esetén elektronikus aláírókártya szükséges, melynek igényléséhez egy ún. hitelesítés-szolgáltatóhoz kell fordulni.^[53] Az intelligens kártya lesz az aláírás-létrehozó eszköz. Mindenki a saját kártyájával hozhatja létre a saját elektronikus aláírásait. A kártyához egy PIN-kód tartozik. A kártyához általában tartozik egy kártyaolvasó készülék is, amellyel a számítógéphez csatlakoztatható.^[54] Emellett az elektronikus aláírás elkészítéséhez számos szoftvert kell telepíteni.^[55] Az elektronikus aláírás létrehozatalához szoftveres megoldás is rendelkezésre áll, különböző hitelesítés-szolgáltatók kínálnak elektronikus aláíró szoftvereket is.^[56]

A kártya igénylése, a szoftver-szolgáltatás igénybevétele a különböző szolgáltatóknál különböző költségekkel jár.^[57] Az elektronikus aláíró kártya birtoklása, az azzal járó költségek jelentős anyagi és technikai terhet jelentenek az eseti jelleggel fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet vagy ellentmondást előterjesztő fél számára.^[58]

Az elektronikus kérelmezés lehetősége a személyazonosító igazolvány használatával is rendelkezésre áll. A 2016. január 1-től bevezetett új, elektronikus tárolóelemet tartalmazó személyazonosító igazolványhoz (eSZIG) az állampolgárok önkéntesen elektronikus aláírás szolgáltatást igényelhetnek, mivel az igazolvány biztonságos tárolóeleme (chip) támogatja az e-aláírás funkciót. A szolgáltatás lehetővé teszi az elektronikus dokumentumok természetes személy által történő elektronikus aláírását, így az igazolvány felhasználható lesz az e-ügyintézésre úgy a közigazgatási folyamatokban, mint a magánjogi eljárásokban. Az eSZIG-hez kapcsolódó e-aláírás úgynevezett minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírásnak felel meg.^[59]

Az eSZIG-hez kapcsolódó e-aláírás szolgáltatást az állampolgárok személyesen igényelhetik az okmányirodáknak vagy kormányablakokban. Az igény benyújtható az új személyazonosító igazolvány igénylésével együtt, vagy akár utólag, amikor az állampolgár már rendelkezik elektronikus tárolóelemet tartalmazó személyazonosító igazolvánnyal.^[60] Az igényléskor az ügyintéző lezárt borítékban átadja az állampolgár számára a szolgáltatás használatához szükséges

[53] Nagyobb hitelesítés-szolgáltatók Magyarországon, pl. Microsec, Netlock.

[54] A modern számítógépek beépített kártyaolvasót is tartalmazhatnak, így külső eszközre nincs szüksége a kártyát használónak.

[55] Részletesen az elektronikus aláírásról: Berta, 2011; Berta, 2013.

[56] Pl. Netlock.

[57] A hitelesítés-szolgáltatók az aláírás használatához szükséges eszközöket általában együttesen, csomagokban árulják. E csomagokhoz éves díj kapcsolódik, amely kb. évente 20 ezer forintnál kezdődik. A legkisebb csomagok kb. havi 20 aláírást foglalnak magunkban, ekkor a további aláírásokhoz kb. 15-20 forint körüli költség is kapcsolódik (Berta, 2013).

[58] Lásd pl. a kártyaolvasóval kapcsolatos lehetőségek és költségek: Kartyaolvaso.hu: RFID kártyaolvasó.

[59] Hiteles.gov.hu: Elektronikus aláírás az új személyazonosító igazolványokhoz.

[60] Eszemelyi.hu: Elektronikus aláírás.

PIN-kódot és visszavonási jelszót, és egyúttal a szolgáltatási szerződés is megkötésre kerül.^[61] A szolgáltatást az állampolgárok díjmentesen vehetik igénybe.

Az eSZIG-hez kapcsolódó e-alírás gyakorlásához mindenképpen szükséges azonban olyan hardver (kártyaolvasó) vagy szoftver (elektronikus aláíró program), amelynek segítségével a kérelmező, fizetési meghagyásos eljárásban beadványt előterjesztő fél megjeleníti az igazolványán tárolt adatokat. Mint ahogyan az elektronikus aláírókártya kapcsán fentebb bemutattuk, ezek költségeket (kártyaolvasó készülék beszerzése, szolgáltatás előfizetése) eredményeznek a fél oldalán, amelyekre már nem terjed ki a díjmentesség.

Összességében megállapíthatjuk, hogy minden állampolgár, aki 2016. január 1. napját követően igényelt személyigazolványt, automatikusan új típusú, elektronikus aláíráshoz is alkalmas személyi okmánnal, a használatához szükséges kóddal rendelkezik. Így a fizetési meghagyásos eljárásban a jogosult a kérelmét a Magyar Országos Közjegyzői Kamara elektronikus rendszerén keresztül elő tudja terjeszteni, amely a https://fmh.mokk.hu/honlapról_érhető_el.^[62]

Az új típusú személyi igazolvány által biztosított elektronikus lehetőség megfelelően kielégítő megoldás-e a szóbeli kérelmezés helyettesítésére? E tekintetben akként foglалhatunk állást, hogy a szolgáltatás igénybe vétele során felmerülő kiadások (kártyaolvasó beszerzése), rendszeres költségek (pl. előfizetés) elrettenthetik az egyedi kérelmezőket, számukra az eljárás elérésével járó hátrányok meghaladhatják az eljárástól várt előnyöket. Ezzel szemben a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmeket rendszeresen előterjesztő természetes személyek számára jó lehetőség az eSZIG-hez kapcsolódó e-alírás.^[63]

V. SZÓBELI BEADVÁNYOK A GYAKORLATBAN – MOKK STATISZTIKA ÉS KÖZJEGYZŐI TAPASZTALATOK

A Magyar Országos Közjegyzői Kamara az egy évben beérkezett fizetési

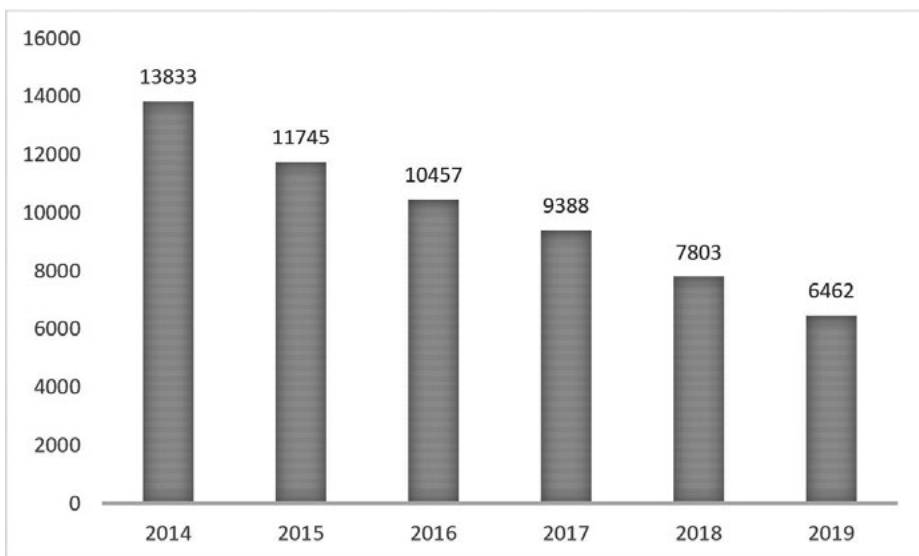
[61] Az elektronikus aláíráshoz tartozó kulcspárt a NISZ Zrt. megbízásából – a jogszabályi követelményeknek megfelelően – a KEKKH állítja elő az igazolvány biztonságos tárolóelemén. Lásd ehhez: Hiteles.gov.hu: Elektronikus aláírás az új személyazonosító igazolványokhoz.

[62] Mokk.hu: A kérelem benyújtása; Regisztrációt követően be tud jelentkezni a kérelmező a fizetési meghagyásos eljárással kapcsolatos elektronikus felületre.

[63] Kimutatható egy harmadik út is, melyen keresztül az állampolgárok – külön költségek nélkül – elektronikus aláírással láthatják el beadványaikat. A Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. (NISZ Zrt.) által kínált ezen lehetőség az Azonosításra Vissavezetett Dokumentum Hitelesítés szolgáltatás (ADVH). Ennek keretében az ügyfélkapu-azonosítást követően az állampolgár elektronikusan tudja aláírni az okiratot. Az elektronikusan aláírt okirat teljes bizonyító erejű magánokiratként jelenik meg az ügyintézés során. {Pp. 325. § (1) g)} Ezáltal azonban nem felel meg az Fmhtv. 11. § (1) bekezdésében foglalt azon feltételnek, hogy a beadványt minősített elektronikus aláírással és minősített időbélyegzővel kell ellátni, ekként nem tekinthető megfelelő eszköznek a fizetési meghagyásos eljárás elektronikus kérelmezésére. ADVH szolgáltatásról lásd: Nisz.hu: Azonosításra Vissavezetett Dokumentumhitelesítés (AVDH).

meghagyás kibocsátása iránti kérelmek számát 2014 óta tartja nyilván. A kutatás szempontjából sajnálatos, hogy csak a hagyományos és elektronikus kérelmeket különítik el, a szóbeli és papíralapú írásbeli kérelmekre vonatkozóan egy közös számot tudunk a statisztikai adatokból kinyerni.

Az adatok ennek ellenére mégis segítik a vizsgálatainkat, ugyanis a szóbeli és papíralapú kérelmek együttes számainak alakulásából is kimutatható olyan tendencia, amelyből következtetéseket tudunk levonni a tanulmány által vizsgált témakörben. A beérkezett hagyományos kérelmek számadatait a következő ábrán szemléltetjük.^[64]

1. ábra: Szóbeli és papíralapú kérelmek számának alakulása (Forrás: MOKK statisztika)

Megállapítható, hogy 2014 és 2019 között folyamatosan és egyenletesen csökkent a szóban és papíralapon előterjesztett kérelmek száma.^[65] Abban a tekintetben, hogy az egyes értékeken belül a szóban előterjesztett kérelmek mekkora számot tesznek ki, kizárólag a közjegyzői tapasztalatokra támaszkodva tudunk megállapításokat tenni.

A MOKK elnöke egyik nyilatkozatában értékelte a 2019. évi fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek számát, formáját, és beszámolt arról, hogy az eljárások döntő részét – 521 ezer kérelmet – elektronikusan nyújtották be, a szóban vagy papíron előterjesztett kérelmek száma elenyésző volt. A szóbeli és pa-

[64] Forrás: MOKK statisztika.

[65] Emellett az elektronikus úton előterjesztett kérelmek száma viszonylag állandó, 450 és 550 ezer közötti kérelemmel számolhatunk (MOKK statisztika).

píralapú kérelmek alacsony aránya (1,2 százalék) azt mutatja, hogy továbbra is kevés magánszemély kezdeményezi az eljárást.^[66]

Az ellentmondások szóbeli előterjesztésével kapcsolatban sajnálatos módon nem áll rendelkezésünkre nyilvántartott adat, mivel a MOKK kizárólag az ellentmondással támadott fizetési meghagyások számát rögzíti.^[67] A valódi (azaz nem elkésett, nem másnak tekintendő kötelezett nyilatkozatokat)^[68] azáltal tudja szűrni a MOKK, hogy ellentmondás esetén a közjegyzőnek használnia kell egy meghatározott funkciót az ellentmondás elektronikus felületen történő rögzítése során. A közjegyző csak a határidőben beérkezett, szabályszerű ellentmondások esetén használja az „ellentmondás rögzítése” funkciót. Mivel már azon a ponton ragadja meg a rendszer az ellentmondásokat, amikor a rögzítésükre kerül sor, nem tud különbséget tenni az ellentmondás előterjesztésének módja alapján.

Vizsgálatainkat a fenti megállapítások még inkább indokoltá teszik. A szóbeli kérelmezés, szóbeli ellentmondás előterjesztés lehetőségének kihasználása tekintetében az egyes közjegyzői irodáktól ezért a következő kérdésekre vártuk a választ:

1. 2020. március 30. napjáig volt-e igény Önöknél szóbeli kérelem előterjesztésére? Hogyan jártak el ez alapján?
2. 2020. március 31. és június 18. között érkezett-e kifogás azzal kapcsolatban, hogy nem lehet szóban előterjeszteni a kérelmet? Hogyan oldották fel a kérelmező érdekének megfelelően a problémát?
3. A veszélyhelyzet megszüntetése után (június 19-től) jelentkeztek Önöknél újra szóbeli kérelemmel?
4. Az ellentmondások szóban történő előterjesztésére volt-e igény 2020. március 30. napjáig? Hogyan jártak el a kérelemmel kapcsolatban?
5. 2020. március 31. és június 18. között érkezett-e kifogás azzal kapcsolatban, hogy nem lehet szóban előterjeszteni az ellentmondást?
6. A veszélyhelyzet megszüntetése után (június 19-től) jelentkeztek Önöknél újra szóbeli ellentmondással?

A kérdésekkel megkeresett közjegyzői irodák visszajelzéseit, válaszait az alábbiak szerint tudjuk összefoglalni:

1. A megkérdezett közjegyzők a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek szóbeli előadásával kapcsolatban alacsony számú, havonta átlagosan 1-2 kérelemről számoltak be. Ezek tekintetében alkalmazták a jegyzőkönyv felvétel és – az eljárási díj megfizetés után – az elektronikus rendszerben történő rögzítést. A megjelenő kérelmező számára több iroda is felajánlotta a kérelem-forma-

[66] Origo.hu: Fél millió magyar adós 90 százaléka nem vitatta a tartozását tavaly, 2020.

[67] Lásd ehhez: 29/2019. (XII. 20.) IM rendelet a közjegyzői ügyvitel szabályairól, 2. melléklet, 7. pont.

[68] Fmhtv. 29-31. §.

nyomtatvány kitöltésének lehetőségét, mellyel a fél több esetben élt is, így végül kérelme papíralapú kérelemként került rögzítésre a rendszerben. A veszélyhelyzet időszakában megállapítható, hogy az ügyfelek először telefonon érdeklődtek a lehetőségek tekintetében, és amikor kiderült, hogy szóbeli kérelmezésre nincs lehetőség, elfogadták az írásbeli (papíralapú) kérelem-előterjesztést. Panasz nem érkezett, a jogkereső elfogadta a veszélyhelyzet által hozott szükséges változásokat. A veszélyhelyzet megszűnését követően visszaálltak a közjegyzői irodák az általános eljárási rendre, és a szóbeli kérelmek is visszatértek, hasonló vagy még alacsonyabb számban, mint 2020. március 31. előtt. A szóbeli kérelmezés kizártságának időszaka nem hozott nagyobb érdeklődést a szóbeli kérelmezés kapcsán.

2. Az ellentmondások kapcsán megállapíthatjuk, hogy a szóbeli előadás viszonylag ritka, 2-3 havonta jelentkező előterjesztési mód. A közjegyzők jegyzőkönyvben rögzítik és az elektronikus rendszerbe feltöltik az ellentmondást. Az ellentmondások terjedelmét illetően megállapítható, hogy az esetek döntő részében a kötelezettek a fizetési meghagyásos eljárásban megjelölt követelés jogalapját és összecszerúságát is vitatják. A kötelezettek nem kifogásolták a veszélyhelyzet okozta változást, tudomásul vették, hogy írásban terjeszthető elő az ellentmondás, majd június 19-től újra jelentkeztek a szóban előterjesztendő ellentmondásaikkal, a számuk nem nőtt, alig 2-3 esetről számoltak be az elmúlt 5 hónap tekintetében.

A kérelmekkel, beadványokkal kapcsolatos számadatok mellett a közjegyzői irodák általános visszajelzése is nagyon fontos a tanulmány által vizsgált témában. A megkeresett közjegyzői irodák általános véleménye, hogy a szóbeli kérelem-előterjesztés, a szóbeli ellentmondás általánosságban ritka, melyben a veszélyhelyzet, és annak feloldása sem eredményezett változást. A szóbeli kérelmező számára felajánlott formanyomtatvány-kitöltés, annak eljárási díj megfizetését követő visszahozatala tekinthető az általános megoldásnak. Kevesebb adat érkezett vissza arról, hogy a közjegyzői irodában jegyzőkönyvben rögzítették volna a szóbeli előadást. Tehát a fizetési meghagyásos eljárással kapcsolatban mind a szóbeli, mind a papíralapú írásbeli kérelmek nagyon alacsony számban vannak jelen a közjegyzői mindennapokban.

VI. ZÁRÓ GONDOLATOK

A tanulmány által vizsgált kérdésekben megállapíthatjuk, hogy a szóbeli kérelem- és ellentmondás-előterjesztés a fizetési meghagyásos eljárás első magyarországi megjelenése óta folyamatosan jelen van a jogi szabályozásban. A szóbeliség jelenlétére a mindennapi jogi életben a kérelmezői-kötelezett-i oldalon a tanulmányban 2014. évtől tudtunk statisztikai adatokat szerepeltetni, és ezekből változásokat, tendenciát kimutatni. A közjegyzői hatáskörben működő, 2010. június 1. napjától elektronikusan lefolytatott eljárás kapcsán a szóbeli kérelmek számára vonatkozóan túlzó elvárásokat nem fogalmazhattunk meg, melyet az egyes közjegyzői irodákhoz intézett kérdésekre adott válaszok is megerősítettek, kevés számú szóbeli beadványról számoltak be az eljárás kapcsán.

A vizsgálat aktualitását adó veszélyhelyzeti szabályozás a szóbeli kérelmezést kizárta, ezáltal az eddig potenciális szóbeli kérelmezői, ellentmondást előterjesztői kör számára kifejezetten fontossá váltak a beadvány előterjesztés további lehetőségei, így a papíralapú hagyományos kérelmezés, valamint az elektronikus beadványok. Alapvető kérdésünk ezen beadványtípusok esetén kifejezetten az volt, hogy a szóbeli kérelmezés lehetőségét azonos feltételek mellett, különösebb megterhelés nélkül képesek-e biztosítani a kérelmezők számára. A kérelem előterjesztési módok tekintetében arra a megállapításra jutottunk, hogy a papíralapú kérelmekkel a jogkeresők minden különösebb nehézség nélkül hozzáfértek a fizetési meghagyásos eljáráshoz. Az eljárások lefolytatása szempontjából jelentkezett egy új elem, a szükséges hiányok pótlása a benyújtott kérelmekkel kapcsolatban, mivel a kérelmező szakmai segítség igénybe vétele nélkül próbálta a kérelmet kitölteni.

Az elektronikus beadványok előterjesztése azonban már jelentős kihívások elé állíthatta a kérelmezőket, kötelezetteket, mivel mind az elektronikus aláíró kártya birtoklásával, mind az új típusú személyigazolvány segítségével történő beadvány előterjesztés olyan szoftver- és hardverfeltételeket követel meg, mely az egyedi kérelmező, ellentmondást előterjesztő fél számára aránytalan anyagi terhet jelent.

A közjegyzői irodák visszajelzése alapján megállapíthatjuk, hogy a korábban szóbeli kérelmet előterjesztők a veszélyhelyzet ideje alatt elfogadták ezen út kizártságát, és kérelmeiket papíralapon, a formanyomtatvány kitöltésévé terjesztették elő. A papíralapú kérelmezés 2020. március 31. napját megelőzően is jelentős alternatívája volt a szóbeli előterjesztésnek, és ezen szerepe 2020. március 31. és június 18. között tovább erősödött, tehát megfelelően átvette a szóbeli beadvány-előterjesztés szerepét a veszélyhelyzet alatt.

A következtetéseink ezen a pontján felvetődik egy fontos kérdés: kivezethető-e a fizetési meghagyásos eljárás kapcsán a szóbeli beadvány előterjesztés lehetősége az eljárási szabályozásból? A gyakorlati tapasztalatok alapján válaszuk akár igenlő is lehetne, mivel a statisztikai adatok, a MOKK elnöke által közölt alig 1,2%-os kihasználtság, a konkrét közjegyzői tapasztalatok azt mutatják, hogy nagyon szűk körű az igénybe vétele. Az eljárási szabályozás szempontjára

ból azonban egyértelműen nemleges választ kell adnunk. Egyrésztől azért, mert a szóbeli beadvány az egyik közjegyzőhöz fordulási út a fizetési meghagyásos eljárásban, ezáltal a joghoz jutás egyik eszköze, és amennyiben külső körülmény (lásd a járványhelyzettel együtt járó személyes kontakt visszaszorítás) nem indokolja, garanciális elem az eljárás során. Második indokunk ugyancsak az eljárási szabályozásból vezethető le, ugyanis az eljárás igénybevétele kapcsán a jogalkotó akként határozott, hogy a pénzkövetelések érvényesítése tekintetében három millió forintot meg nem haladóan előírja a fizetési meghagyásos eljárás igénybevetését.^[69] Tehát kifejezetten abban a pénzkövetelés tartományban kötelező ez az eljárás, ahol a potenciális szóbeli kérelmező, ellentmondást előterjesztő is kimutatható. A szóbeli beadvány lehetőségének eltörlése emiatt sem támogatható a fizetési meghagyásos eljárás kapcsán.

A veszélyhelyzeti szabályozás hatálya által kizárt szóbeli beadvány előterjesztés és a fizetési meghagyásos eljáráshoz, valamint a jogorvoslathoz való hozzáférés kapcsolatáról a tanulmány szerzőjének álláspontja az, hogy – tekintettel a szóbeli út helyettesíthetőségére – a jogalkotó messzemenőkéig körültekintő volt a korlátozó szabályok bevezetésekor. 2020 márciusában, amikor az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében az ország egész területére veszélyhelyzet kihirdetésére került sor,^[70] és az igazságszolgáltatás működésnek biztosítása érdekében számos speciális rendelkezést vezettek be, a fizetési meghagyásos eljárások tekintetében megtalálták azt a területet – szóbeliség –, amelynek a korlátozása nem okozott kimutatható jogsérelmet a jogkeresők számára, és alkalmas volt a célok elérésére. A szóbeli kérelmezés – szóbeli ellentmondás előterjesztés a veszélyhelyzetet megelőzően sem volt releváns az eljárásban, melyre tekintettel a fizetési meghagyásos eljárásban a szóbeliséget kizáró veszélyhelyzeti szabályozás – amennyiben annak okai fennállnak – változtatás nélkül újra bevezethető.

IRODALOMJEGYZÉK

- Berta István Zsolt (2011): *Nagy e-szignó könyv, amit az elektronikus aláírásról tudni akartál, csak féltél megkérdezni*. Microsec Kft., Budapest. (Elérhető: https://www.bertha.hu/publications/nagy_e-szigno_konyv.pdf. Letöltés ideje: 2020. szeptember 25.).
- Berta István Zsolt (2013): Az elektronikus aláírásról egyszerűen. In: *Jogászvilág*. 2013. június 16. (Elérhető: <https://jogaszvilag.hu/uzlet/az-elektronikus-alairasrol-egyszeruen/>. Letöltés ideje: 2020. szeptember 25.).
- Harsági Viktória (2012): A magyar fizetési meghagyásos eljárás fejlődéstörténetének áttekintése 1893-tól napjainkig. In: *Iustum Aequum Salutare*. VIII. 3-4.sz.

[69] Fmhtv. 3. § (2) bek.

[70] 40/2020. (III. 11.) kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről.

- Horváth Bendegúz (2020): Fizetési meghagyásos eljárás és az európai fizetési meghagyásos eljárás a veszélyhelyzet ideje alatt. In: *Jogászvilág*. 2020. április 9. (Elérhető: <https://jogaszvilag.hu/szakma/fizetesi-meghagyasos-eljaras-es-europai-fizetesi-meghagyasos-eljaras-a-veszelyhelyzet-ideje-alatt/>. Letöltés ideje: 2020. augusztus 06.).
- Mátyás Ferenc (2020): Veszélyhelyzet – a fizetési meghagyásos eljárás és a közjegyzői nemperes eljárások új szabályai. In: *Jogászvilág*. 2020. április 1. (Elérhető: <https://jogaszvilag.hu/szakma/veszelyhelyzet-a-fizetesi-meghagyasos-eljaras-es-a-kozjegyzoi-nemperes-eljarasok-uj-szabalyai/>. Letöltés ideje: 2020. augusztus 06.).
- Molnár Judit - Nyilas Anna (2015): *A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény kommentárja*. Opten, Budapest.
- Molnár Tamás (2019): *Alapelvek a közjegyzői nemperes eljárásokban*. Közjegyzői Akadémia Kiadó, Budapest.
- Németh János (2007): Fizetési meghagyásos eljárás. In: Németh János – Kiss Daisy (szerk.): *A polgári perendtartás magyarázata 2*. Complex Kiadó, Budapest.
- Pulinka Mihály (2020): Iratbetekintés veszélyhelyzet ideje alatt a közjegyzői eljárásokban. In: *Jogászvilág*. 2020. május 15. (Elérhető: <https://jogaszvilag.hu/szakma/iratbetekintes-veszelyhelyzet-ideje-alatt-a-kozjegyzoi-eljarasokban/>. Letöltés ideje: 2020. 09. 17.).
- Udvary Sándor (2010): A közjegyzői fizetési meghagyás és a bíróságok igazságszolgáltatási monopóliuma. In: Szécsi Gábor (szerk.): *De iuris peritorum meritis 7. Studia in honorem Endre Tanka*. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara, Budapest.

ONLINE HIVATKOZÁSOK

- Eszemelyi.hu: Elektronikus aláírás. (Elérhető: https://eszemelyi.hu/gyik/gyik_elektronikus_alairas. Letöltés ideje: 2020. 09. 25.).
- Hiteles.gov.hu: Elektronikus aláírás az új személyazonosító igazolványokhoz. (Elérhető: <https://hiteles.gov.hu/cikk/51/Elektronikus%20al%C3%A1%C3%ADR%C3%A1s%20az%20C3%BAj%20szem%C3%A9lyazonos%C3%ADt%C3%B3%20igazolv%C3%A1nyokhoz> Letöltés ideje: 2020. szeptember 25.).
- Kartyaolvaso.hu: RFID kártyaolvasó. (Elérhető: <https://www.kartyaolvaso.hu/>. Letöltés ideje: 2020. 10. 08.).
- Kozjegyzotkeresek.hu: Itt tudja megnézni, mit hogyan intézhet veszélyhelyzetben. (Elérhető: <https://kozjegyzotkeresek.hu/blog/itt-tudja-megnezni-mit-hogyan-intezhet-a-veszelyhelyzetben>. Letöltés ideje: 2020. 09. 17.).
- Mokk.hu: Fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmek. (Elérhető: <https://www.mokk.hu/ugyfeleknek/FMH-kerelem.php>. Letöltés ideje: 2020. 09. 08.).
- Mokk.hu: A kérelem benyújtása. (Elérhető: <https://www.mokk.hu/ugyfeleknek/FMH-es-annak-vegrehajtasa-FMHVH-az-eljarasrol.php>. Letöltés ideje: 2020. 10. 08.).
- Nisz.hu: Azonosításra Visszavezetett Dokumentumhitelesítés (AVDH). (Elérhető: <https://www.nisz.hu/hu/avdh-%E2%80%93-azonos%C3%ADt%C3%A1sra-visszavezetett-dokumentumhiteles%C3%ADt%C3%A9s>. Letöltés ideje: 2020. 11. 27.).
- Origo.hu: Fél millió magyar adós 90 százaléka nem vitatta a tartozását tavaly, 2020. 02. 11. (Elérhető: <https://www.origo.hu/jog/20200211-magyar-orzagos-kozjegyzoi-kamara-fizetesi-meghagyas-nem-vitatjak-adosok-tartozas.html>. Letöltés ideje: 2020. 10. 15.).

JOGFORRÁSOK

- 1893. évi XIX. tc. a fizetési meghagyásról (nem hatályos).
- 2009. évi L. törvény a fizetési meghagyásos eljárásról.
- 29/2019. (XII. 20.) IM rendelet a közjegyzői ügyvitel szabályairól, 2. melléklet (Statistikai jelentés adattartalma a fizetési meghagyásos ügyek és a fizetési meghagyással összefüggő végrehajtási ügyek intézéséről).
- 1911. évi I. tc. a polgári perrendtartásról (nem hatályos).
- 1930. évi XXXIV. tc. a törvénykezés egyszerűsítéséről (nem hatályos).
- 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról (nem hatályos).
- 1957. évi VIII. törvény a polgári perrendtartás egyes rendelkezéseinek módosításáról (nem hatályos).
- 1992. évi LXVIII. törvény a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényben és az ehhez kapcsolódó jogszabályokban a felülvizsgálati eljárás megteremtéséről (nem hatályos).
- 2015. évi CCXXII. törvény az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól.
- 40/2020. (III. 11.) kormányrendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről.
- 229/2020. (V. 25.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet, valamint a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet módosításáról.
- 2020. évi LVIII. törvény a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről.
- 57/2020. (III. 23.) Korm. rendelet az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során a végrehajtással kapcsolatban teendő intézkedésekről.